

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön november 26^{kán} 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. A' szerkezői hivatalban évnegyedenként 's képek nélkül is válthatni példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Három vőlegény 's csak egy menyasszony.

Telegdy Malvina, ki szép házzal, takaros gazdasággal, virágzó szépséggel 's szünetlen jó szeszélylyel birt, alig haladá-el huszadik évkorát, midőn éppen elhunyt első férjéért viselt gyászfátyolát készüle magáról letenni.

A' körülmények illy létében méltán 's bizalmasan lehele állítani, hogy imádók hijányában nem szenvedé, mi valóban ugy is volt. A' boldog Malvina számtalan kérésről véteték körül, kik közül azonban három hódult neki leghatalmasbban; t. i.

Ökörháj Tamás rendkívül kövér, 's testes, hajdan dúzs kereskedő. Még most is annak tartaték ugyan, de ez csak üres gőz volt, — és gazdasága voltakép csak adósságokból álla. Miután néhány tönkre jutott kereskedései őt igen szorongó állapotba döntötték vala, aszúkórságos pénzügyét más szerencsésebb berélgetés által vágyott felsegélni, az az: a' szép fiatal özvegyet, ennek még bájlóbb hozzávalójával együtt, mesterségesen kivetett hálójába igyekezék édesgetni.

Vas evő ur, kapitán, legjobb korú férjfi, élte pályáján a' szerelem körében magának sokféle tapasztalásokat szerezvén éppen nem látszott hajlatlannak a' házasság kikötőjébe evezni. De mint-hogy tulajdon vágyonnal nem birt, felette helyesnek találá, hogy jövendő nője azzal birjon; 's mivel sz er ény kívánságinak a' szép Malvina meglehetősen megfelelt, magát eltökélé, bár milly módon is, őt kezével szerencsésíteni.

Gyulay tanácsnok, szép, igen jeles szívű 's elméjű fiatal ember, de — vagyontalan, első szerelem tüzével szereté Malvinát; azonban féltékenysége soká elcsüggeszté bátorságát, hogy neki — az imádottnak — komoly ajánlatit nyilatkoztatná. A' szép özvegy csak hamar eszre vevé belső küzdését, 's mivel szenvedése csak ugyan szivére hatott, addig nem szünt-meg őt vigasztalni, míg szerelmét 's kívánságát neki nyíltan meg nem vallá. Édes kézszerítés fejezé-be ezen jelenetet, és a' szerencsés Gyulay azon ígéretet nyeré, hogy nem

sokára neki Malvina az oltárnál jobbját nyujtandja; de addig csak hallgatná-el a' dolgot, míg pörét, melyet örökségi ügyben boldogult férjének rokonai ellen indított, 's melyly neki kedvezőleg már el is igazított, egészen be nem végzend. — Az öröm-ittas vőlegény mindenre szívesen reá állott; azután eltávozék, hogy dolgai után lásson, olly ígérettel, hogy esti 8 órakor vacsorára ismét visszatérend.

Malvina most himzéséhez ült; — de nem vala képes mit sem dolgozni. Majd eme majd ama könyvet forgatta: — de soha eddig olvasásban annyi unalmat nem érte, mint most. Mit akart tehát tulajdonkép? A' holddal szeretett volna fecsegni; de fájdalom! esti 6 órakor a' hold még nem mutatkozott. — Leült tehát a' zongorához, és mesterséges játszását ezüstcsengésű hangjával kísérte, ének-lésül a' kellemes romance-t Preciosa-ból választván; 's a' sodronyhúrok édes hangja mindig halkabb 's halkabb öszhangzatban enyészett-el.

„Bravo, bravissimo! — ön már csak hangászatjával is eltart-hatná magát — kiálta Ökörháj ur, ki láttatlan szinte Malvina széke mögé lopózkodott.

Malvina. Ugyan nem kevéssé ijesztett-meg Ökörháj ur! egész testemen remegek.

Ökörháj. Ej ej! olly formán nem jó önnek lélekismere te; vagy talán igen gyengék idegjei, vagy — — —

Malv. 'S még egy vagy? mi lehetne az?

Ökörh. Hihhi! sejtés, rokonszenv, vagy mint is nevezhetni azt. Ó kedves bájos Malvina! hát csakugyan éppen semmit se sejdit?

Malv. Semmit, valóban semmit; talán csak nem fenyeget valami szerencsétlenség?

Ökörh. Nem! ó nem, semmi szerencsétlenség, sőt inkább szerencse, egy szörnyű — irtóztató szerencse mosolyg ez életben reánk, hogyha ön engem meghallgat! Ime itt fekszem térdeimen előtte, és örök szerelmet esküszöm. Nyujtsa nekem kezét, hiven fogom követni sirjáig, 's vigasztalatlanul azután megsiratni! Ó falak, asztalok és székek! egyesítsétek kéréstököt az enyimekkel!

Malv. Hagyjon-fel, szünjék-meg! — mit vélhetni, ha önt így meglepnék?

Ökörh. Ön tehát szeret engem?

Malv. Majd erről máskor, de most keljen-fel, kérem!

Ökörh. Nem előbb, mig nekem bizonyágot nem ad! (Egy kocsit hallani az udvarba hajtani.)

Malv. (Aggodalmasan) Kérem, mindenre kérem, ugyan keljen-fel Ökörháj ur!

Ökörh. Ah de nem bírok!

(Egy szózat az udvaron: „menj haza kocsis, ma már többé szükségem nem leend kocsira!”)

Malv. (Nagy szorongással) Ökörháj ur, ha engem valóban szeret, 's ha csak egy szikra becsület-érzés hevül keblében, keljen-fel! Én az udvarban a' kapitán szavát hallám!

Ökörh. (Nyöszörgve) Ah de nem bírok! és ha bár az egész világgal kínálna is meg — sikertelen — hiszen nem bírok, kövérségem nehézsége felkelésemet gátolja!

Lehetetlen volt, hogy Malvina ezen nyíltszívű vallomáson ne nevéssen, annyival inkább mivel térdelő imádója mindenekre kérte, hogy őt valahová rejtené-el, minthogy tegnap a' kapitánnal összezivakodott, a' miért most ez minden bizonynnyal kiállhatlan elménczkedésitől őt meg nem kimélné.

A' szorongó aggodalom óriási erőt kölcsönze Malvinának; minden erőtetéssel igyekezett a' tömérdék testet felemelni, de hasztalan; Ökörháj mintegy leszegezve térdelt, 's lehetetlen vala őt felemelni.

Most kénytelen volt Malvina magát valamihez hirtelen eltökelni; behívá komornáját, és ennek segítségével Ökörháj felemel; 's mivel a' kapitán már az ajtóhoz közeledni hallatszott, csak hamar az üveg ajtón át az erkelyre taszították. Ezen pillanatban a' kapitán belép.

Kapitán. Szép asszony! szerencsém van tiszteletemet tenni! (Kézét csókolja)

Malv. Szolgálónéja; — milly szerencsés esetnek köszönhetem itt létét?

Kapitán. Ó gunyoljon bár szép asszony! ön szájából még a' guny is kellemesen hangzik.

Malv. (Magát meghajtva) Igen udvarias! de az semmi ujság; mivel kapitán ur mindig nehány tuczat hízelkedést tart készen.

Kapitán. Emberségemre mondom, semmi hízélgés. Önnek átellenben még a' hazug se szólhatna egyebet igaznál. — Azonban most másról!

Malv. Igen igen valami másról, mert máskép ki se jövünk a' sok tisztelkedésből. — Hogy mulatott tegnap?

Kapitán. Ha csak ön környékében nem vagyok, magam' éppen nem mulathatom; egyébként tegnap egy igen komoly szóvitába keveredtem Ökörháj urral. Még most is, ha eszembe jut, szörnyen mérgelődöm ezen történet felett. De halasztás még nem felhagyás!

— Ha ezen ember még egyszer kezeim közé kerül, — semmiért sem állok; egynek el kell esni közülünk, vagy neki, vagy nekem.

Malv. Brr! A' katona urak mindjárt készek a' karddal és pisztollal!

Kapit. Ha ha! már ez így van szokásunkban; azonban asszony-ságoknál tudunk mi szeliden is bánni. Ön, például, szép asszony, engem igen könnyen szelidíthet-meg.

Malv. Én? nem tudnám, miképp!

Kapit. Ó ne tettesse magát! mellyik hölgy nem veszi észre, ha hív imádója hódul neki?! (Térdel) Szép asszony, én önt szeretem!!

Malv. Ho ho! kapitán ur! az asszony szive nem erősség, melyet ostrommal vehetni-be.

Kapitán. Ha ha! én nagylelkű ellenség vagyok (felkelve); alkudozást ajánlok: — de haismét jövök, akkor semmi kegyelem (kezét csokolván). Jó egészséget szép asszony, — ha ismét jövök, semmi kegyelem többé!

A' kapitán már kezébe vevé kalapját 's botját, midőn rögtön hallgatózva megáll. — Ugy tetszett neki, mintha erős zápor hullana, 's valóban nem is csalódott. Az eső olly sűrű és nehéz cseppekben esett, hogy semmi kilátás se lehete az esőnek hamar megszűnésére.

Mivel pedig nem csak azon időpont, mellyben Gyulay eljönni ígérkezék, igen igen közeledett, hanem azon felül még a' kapitán az erkelyre is ki akara menni nézendő, valljon még soká tartandó az eső — Malvina, kinek mind ez, mind amaz — tudván t. i. hogy Gyulay szerelemföltő, az erkelyen pedig Ökörháj van — igen alkalmatlan 's kellemetlen volt, nem kis aggodalmaktól kinoztatott. — Ezen nem csekély zavarban Malvina a' kapitánnak hazamenetre saját kocsiját ajánlá ugyan, azonban csak hamar boszorkodására hallá, hogy kocsisa sehol se található. — Mit tegyen? — Kénytelen volt most egy merész tetre eltökélni magát. — A' kapitánt egy mellékszobába vezeté, 's nyilsebességgel Ökörhájhoz sieté. A' szegény, hogy az üveg ajtón keresztül észre ne vétessék, az erkelyre lefeküdt, 's nemcsak egész testéig átázott, hanem ott az eső csaknem egy kis tavat képezvén majd mint valamelyi fördőben fektűt.

„Ó mindenek felett legderékabb Ökörháj ur — szólla Malvina — most érkezett azon pillanat, mellyben szeretetét próbára tehetem; a' kapitánnak innen azonnal el kell mennie; én kocsimat ajánlám neki, de fájdalom! kocsisom jelenleg nincs itthon; inasom ugyan befogott már, de mivel kocsizni nem tud, tehát majd önnek kell azt magára vállalni. — Menjen tehát az istállóba, öltse magára a' kocsis-formaruhát és vigye a' kapitánt lakására.

Noha ez ellen Ökörháj mindenféle mentséget halmozott elő, főképp pedig, hogy ő sem érti a' lovakat kormányozni, de még is mind ez mit sem használt. Malvina komornájának segítségével őt a' szobából kivezette, és alig telt-el öt percz, már ő köpönyegben 's arany-szélzett kalapban a' kocsibakon, a' kapitán pedig benn ült.

Az ujoncz kocsis talán vagy egy kis negyed óráig őt rossz ismeretlen utakon vihette, midőn egyszerre a' kocsi felfordul. „Ezer villám! — kiálta a' kapitán, ki tetőtől talpig csupa sár volt — te semmire kellő! talán részeg vagy!? de várj, asszonyodnál majd szépen megdicsérlek! te gaz tacsó te! Azt előre mondom, ha holnap asszonyod' feleségül veszem, tégedet holnapután bizonyosan elhajtlak.

Ökörháj nem értett mindent, mit a' kapitán még tovább magában morgott; azonban segítségével a' kocsit ismét felállítá; de mivel a' kapitán vele tovább menni nem akart, tehát örömet arra vissza fordult, honnan jött.

„Ha ha! — nevetett magában ez — a' kapitán majd furcsán nézend, ha megtudja, hogy nem ő, hanem én vagyok a' szerencsés vőlegény! ó mint örülök azon pillanatra, melyben ő“ —

„Holla kocsis! állj meg! éppen jó, hogy veled találkozom; ezen szörnyű időben elkéstem, és már 8 órakor asszonyodnál kell lennem. Ezen találkozás reám nézve igen kívánatos!“

Ez Gyulay volt. Ökörháj kénytelen vala, bár akarátja ellen, tovább is a' kocsis szerepét játszani. Leszált a' bakról, 's Gyulayt a' kocsiba felsegélvén, őt szerencsésen Malvinához hozta; miért is a' felette szerencsés Gyulay neki két huszast nyomott kezébe.

A' szerencsétlen szerelmes, ki egyik verseny-társát ki, a' másikat pedig be- imádottja házába ön maga kocsizta, legkisebbé se búsult, hanem édes reményekkel telve haza ment, hogy minél előbb keresztül ázott ruhájit szárazokkal cserélje-fel.

Másnap innepiesen felpiperézve elballagott választottjához. Ott megérkezve őt a' kapitán a' lépcsőken utóérte, ki ugyan azon okból jött vala ide. Diadalmaskodva, 's gúnyolódva néze egyik a' másikra, tetőtől talpig megsemmisítvén egymást, mig Malvina szobájának küszöbéig nem értek. Kinyitják az ajtót, és — „ezer villám! — kiálta a' kapitán — mit látnak szemeim! — ugy tetszik, hogy a' vár már be van véve, és későn jövök már! No örvendek, — örvendek!“

„Mit — mit? — dadoga Ökörháj — nekem tehát hijába kellett volna tegnap ki- 's bekocsizni ezen urakat?“

„Ön! ön volt tehát a' kocsis?“ felszóllamlának egyszerre mind a' kapitán, mind Gyulay, és tele torokkal nevettek; Malvina pedig addig hízelt a' fehérszűlt kocsisnak, míg ő maga is furcsa kalandján szívből nevetett.

Erre a' vig társaság együtt maradt a' vidám lakomán késő éjfélig, és mivel Malvina a' bírói ítéletet megnyert pöre tárgyában már megkapta volt, ezentúl eljegyzését többé nem titkolá, és a' két elmaradt vőlegény több palack pezsgőt ürítette ki a' szerencsés új házaspár boldog léte és egészségére.

Magyarosítá Z. Leopoldina.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Cachelot vagy fizéterhal, potthall. A' czethalaknak ezen neme, mely az ismeretes halvelő (sperma ceti, Wallrath) szolgáltatja, különféle betegségeknek van alája vetve, többek között a' tökéletes megvakulásnak. Swain hajóskapitán illy egészen vak halat fogott; szemei végképpen desorganisálva voltak; szemgolyója t. i. vallamelly taplónemű igen kiálló tömegből vala, mi jele, hogy a' hal már hosszabb idő óta veszté el szeme világát; mindazáltal kövér volt, 's éppen annyi halzsirt adott, mint akármely más hasonló nagyságú. A' vakságon kívül még az alsó állkapczának kinövését is tapasztalhatni sokszor ezen halnemenél; magam láttam ennek két példáját, hol a' kinövés akkora volt, hogy szinte lehetetlennek látszott, hogy e' hal kisebb 's nagyobb állatokat könnyen elnyelhetett volna; még is éppen annyi halzsirt adott, mint más hasonló nagyságú. — Éltes, tapasztalt czethalászok állítják, hogy az állnak ezen elcsonkulása azon viaskodásoktól származik, melyeket ez állatok egymással véghez visznek. Torkaikat tetemesen feltátva viaskodnak 's rohannak egymásra, mindegyiknek az levén célja, hogy ellenfelét alsó állkapczájánál ragadja meg, 's ezen helyzetben egész erejek ráfordításával harcolnak. Ezen állítást még jobban elhihetjük, ha gondolóra vesszük ezen állatoknak rendkívüli nagy erejeket arányosan állkapczájok gyengeségével; végre azon körülményt, hogy a' nőstényeknél ezen csomkulást nem, vagy csak felette ritkán venni eszre. — Az előhozottakból következtetni lehet, hogy egy vak 's így elcsonkitott hal egészen képtelen élelmét megszerezni, ha csak ez neki egyenesen — a' szó legsajátságosb értelmében — torkába nem uszik. Tudva van, hogy sok halfajak fehér és ragyogó színek által elcsábítatnak, 's nemcsak az éhes czápa, hanem az ügyes delphin is sokszor lesz áldozatja ezen kíváncsiságának. — Minden fizéterhal, kicsiny és nagy, bizonyos jeladás által értesíti egymást a' közeledő veszedelem felől, még pedig sokszor 4—5 sőt néha 7 angol mértföldnyi távolságról is. Miben áll ezen jeladás, még tökéletesen nem tudhatni. A' fizéterhal soha vagy igen ritkán találtatik csekély mélységben; ő a' fenéktelen oczean mélységeit lakja, fiáját ott szüli 's neveli-fel. Sokszor eljön ugyan a' partok szomszédságába is, de soha nem oda, hol a' víz nem nagyon mély.

K Ü L Ö N F É L E.

R é g i m e s t e r s é g. Midőn az első indiai szemfényvesztők legelőször, mintegy 15 évvel ezelőtt, jöttek német országba, leginkább azon mesterségük vonta az embereknek álmélkodását magára, mellyel a' kardot egészen gyomrukig tudták döfni a' szájon által. Később az európai szemfényvesztők őket ebben utánozák; a' többek között bizonyos Brera nevű olasz is mutogatá e' mesterséget, 's torkában lévén a' kard, ezen felül még a' gyertyát is elfuvá. — Azonban az egész mesterség nem igen sokból áll. A' chirurgiában ez gyakran előjön olly betegeknel, hol az emésztés a' gyomorig bocsájtott bizonyos ruganyos nyeldekli által hajtatik végre; p. o. némelly torok-sebeknel; 's itt azt senki se tartja mesterségnek. Ezen felül a' vad Osagok papjai ezt már igen régen tették északi Amerikában, hogy a' népet ámítsák. Ők a' kést, mellyet gyomrukba merítettek, csak akkor vonták ki, mintán vérök „à gros bouillons“ ömlött ki, mint a' Nouvelles annales des Voyages XXXV. része 263. lap. magát kifejezi.

V e n c z e l c s e h király alattvalóinak idegenkedését kegyetlen-sége 's kicsapongásai által vonta magára. Legkedvesebb embere a' hóhér vala; Venczel őt mint gyermeket keresztelésre vitte, sőt keresztfi-jának nevezte, és soha nélküle sétálni nem ment. Sokszor a' legelsőt, kit előtalált, minden teketória nélkül jó kedvűből felakasztatá legott. A' Csehek fellázadtak ellene; 's először szabadságát, azután országát veszté el. De ő megint mind a' kettőt kezére kerítette, minthogy tömlőczéből megszökött, 's a' pápa kegyét megnyerte. Midőn egykor hírül hozák neki, hogy Visegrade palotája leégett, kérdé, hogy borának nem lett-e baja? 's erre nem-et hallván: „no — ugymond — így nem sok kár történt; ha borom megmaradt, azzal én megelégszem.

N e m e s b o s z ú. Midőn Nagy Sándor katonái Thebét pusztitának, Thimocleának, egy thebai tiszta életű nemes asszonyságnak házára is ütöttek. Mig a' közkatonák raboltak, addig a' gonosz tiszt buja erőszakának áldozatjává tévé az asszonyt, 's kérdé ezt azután, volna-e elrejtett aranya 's ezüstje. — „Van; — ugymond Thimoclea, 's kezén fogva a' tisztet kertjébe vezeté — im' e' kutba rejtém minden kincsemet, midőn a' város ostromoltatott.“ — Mig a' tiszt a' kutba nézegetne, hátulról az asszony megkapván lábait, őt a' mélységbe fordítá, 's reá köveket hányván, belé fujtá az alávalót. De csak hamar kötözve vitették az asszony Sándor elejébe, ki, midőn őt kiléte felől kérdezné, rettegés nélkül lépe vezetőjei után a' király elejébe, 's így felelt nemes bátorsággal: „Theagenes huga vagyok, ki a' görög szabadságért Fülöp ellen harczolván Chaeronea táján, mint vezér, vitézül esék el az ütközetben.“ — Az illy bátor feleleten megilletődött Sándor boszúvétel nélkül szabadon bocsájtá őt gyermekével együtt. Simon Fereacz.

J E L E S M O N D Á S.

V i t é z.

Nemcsak a' had szemlél vitézeket; —

Az élet harc! — ki tűr gyötrelmeket

'S nem zúg — arra is illik Caesar fényje.

Kis János.

Élet bajai.

Ki tudja életünk számtalan csapását
Leírni? Minden óra újakat szül,
Ujabb veszélyt hoz minden perczenet.
Itt a' mosolygás sirással vegyül,
Itt minden édes mérget rejt magába,
'S gigászi harczot minden nyugalom.

Berzsenyi.

Illendőség megvetője. Ki az illendőség törvényeit akarva
nem tiszteli, nem méltó, hogy kiméltessék, sőt nem méltó, hogy ezen
törvények csak pártolják is. Bajza után D. E.

Gnomák. Az ember az embernek semmije sem.

Az igazság olyan mint az égi harmat; ki tisztán kíván hozzájutni,
tisztá edénybe fogja-fel.

Az ember hasonló a' szajkóhoz: utána mondja azt, mit gyakran hall.

Deáky Fülöp Samuel után Simon Ferencz.

Aphorismák Erdélyből. Erős a' becsület rugója. Se ve-
szély, sem a' halálnak rémitő képe nem képesek lebilincselni a' rend-
czimer után nyuló kezeket. De ezerszer tántorithatlanabb a' szeretet-
rajzolta terv. Ez egyedül az, melly mosolygva rohan a' dühösködő hul-
lámok közé; pajkosan játszadozik kőszirtekkel 's hegyekkel, megtehet-
vén mind azt, mit csak ő 's a' halál tehet, t. i. mindnyájunkat egy-
máshoz egyenlőkké.

Az első hazudással akkép van, mint az első tobák-szippantással:
ettől prüszkölünk, attól pirulunk.

iffj. Thoroczkay László.

C s e r e r e j t v é n y.

- 1—10. Belém minden ember járhat,
'S nyers étet itt vásárolhat.
1. 9. 3. 4. Tűz adja-meg keménységét,
A' viz pedig fehérségét.
2. 7. 8. Léleké, mondják némellyek,
Tagadják a' hivtelenek.
1. 9. 6. 2. 7. 8. Illyen legyél a' csatában,
2. 6. Nedveket hord állatokban.
5. 6. Kalmárok, ha nagy, szeretik,
De vargák is hasznát veszik.
10. 5. 6. Tanácslom, mindenkor kerüld.
10. 2. 10. Szin, illyet látsz, ha ég derült.
6. 9. 3. 4. Egész nélküle nem lehet.
7. 8. 2. 10. Negy lába van, még se mehet.
3. 5. 7. Völgyi lapályon lelheted
6. 5. 10. Bűjnapokon megeheted.

Zsitnyánszky István.

Előbbi rejtvény: Gyöngyös.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.